

האדם עם עיוורון ולקויות ראייה

סילבוס מקצועי

הכשרות לצוותים ולאנשי מקצוע מלווים

בישראל רשומים כ-24,000 בעלי תעודת עיוור ומוערכים עוד כ-75,000 הסובלים מבעיות ראייה, מתוכם 4% מתחת לגיל 18, כ-40% הם ציבור בגיל עבודה וכ-60% הם בני 65 ומעלה. עדכון וחיזוק אנשי מקצוע מלווים, באמצעות הקניית ידע מקצועי והיכרות עם צרכיו ומאפייניו הייחודיים של האדם הם העיוורון או לקות הראייה בכל גיל, יסייעו לקידום עצמאותו התפקודית ולצריכת שירותי שיקום.

מטרות מפגשי ההדרכה

חיזוק ידע, יכולת ליווי והכרות עם השירותים לטובת האדם הזקן עם מגבלת הראייה או העיוורון.

הידע יעסוק, ב 3 נושאים מרכזיים :

1. הכרות עם עיוורון ולקויות ראייה - משמעויות תפקודיות.
2. מתן כלים מקצועיים לחיזוק עצמאות ותפקוד של האדם עם עיוורון ולקויות ראייה.
3. היכרות עם ערוצי תמיכה ומענים קיימים בקהילה, למיצוי זכויות מיטבי.

קהל יעד

- אנשי מקצוע מלווים – פרא רפואי ורפואי.
- תהליכי ההכשרה מותאמים לצוותים ובעלי תפקידים הפועלים במסגרות השונות, מרמת מנהלים ועד רמת צוותי ליווי וטיפול (עו"ס, רכזי תעסוקה, ריפוי בעיסוק).

נושאי המפגשים

1. עיוורון ולקויות ראייה – הרצאת מבוא

הכרות עם אוכלוסיית היעד, הבנת צרכיו הייחודים של האדם עם לקות הראייה או העיוורון. הביטים תפקודיים ורגשיים, סוגי מחלקות עיניים ולקויות ראייה, קשיים תפקודיים ורגשיים. כלים פרקטיים לזיהוי ירידה בראייה.

משך המפגש : כשעה חצי

*מפגש זה ניתן להתאמה לכל קבוצת גיל ייעודית. (גיל רך, ילדים ונוער, גיל עבודה, זקנה)

2. סדנת "סיוע מקדם עצמאות" - חיזוק נגישות שירות ועצמאות תפקודית

עקרונות עבודה יישומיים, לחיזוק יכולת הליווי והתקשורת מול האדם עם לקות הראייה או העיוורון, כבסיס לשיפור תחושת הרווחה ואיכות חיים. בין הנושאים במפגש:

- עקרונות להנגשת שירות ומרחב : קביעות בסביבה, שימוש בקונטרסים בצבע ובתחושה, תאורה והצללה.
- נגישות שירות : תקשורת בין אישית מותאמת.
- ליווי וניידות - סימולציות ולמידה

משך המפגש : כשעה חצי

*מפגש זה ניתן להתאמה לכל קבוצת גיל ייעודית. (גיל רך, ילדים ונוער, גיל עבודה, זקנה)

3. טכנולוגיות מסייעות לאדם עם עיוורון או לקות ראייה

"טכנולוגיה מסייעת" היא שם כולל להתקן או למערכת, המאפשרים ליחיד לבצע משימה שלא היה יכול לבצע או להגביר את הקלות והביטחון בביצוע המשימה.

התפתחות הטכנולוגיה המסייעת הופכת את סביבתו של האדם עם העיוורון או לקות הראייה לנגישה ומותאמת יותר. מפגש זה חושף מגוון עזרים מסייעים קיימים (high-tech ו low-tech) אשר ניתנים לשימוש ע"י האדם לחיזוק התפקוד העצמאי של האדם במקום העבודה.

במפגש יוצגו עזרים מסייעים שונים :

- עזרים מסייעים – פנאי, טיפול עצמי, תקשורת
- חשיפה והתנסות בתוכנות מחשב.
- חשיפה והתנסות באפליקציות טלפון חכם (smartphone).
- עזרים מסייעים - אופטיקה

משך המפגש : כשעה חצי

*מפגש זה ניתן להתאמה לכל קבוצת גיל ייעודית. (גיל רך, ילדים ונוער, גיל עבודה, זקנה)

4. שימוש נגיש בZoom – מפגש לאנשי מקצוע מלווים

השימוש באמצעים המקוונים התרחב בצורה משמעותית בעקבות מגבלות הקורונה. השימוש בתוכנת Zoom לתהליכי צריכת ידע, פנאי או קבלת שירות הפך רחב ומשמעותי לאוכלוסייה עם עיוורון או לקות ראייה ככלל וביניהם גם למקבלי השירות בגילאי זקנה. מפגש הדרכה זה, חושף ומדגים לאיש המקצוע המלווה, את יישומי הנגישות במערכת Zoom, על מנת לקיים שיח נגיש ועצמאי עם מקבל השירות בגיל המבוגר. בין הנושאים :

- תוכנת Zoom – רקע.
- יישומי נגישות – קיצורי מקלדת, קיבוע מסכי וידאו, הגדלה, שליטה על מסך משתתף.
- ניהול מפגש נגיש ועצמאי – המלצות לביצוע.

5. נגישות במרחב הציבורי : סיור וירטואלי

החשיבות בהכרות אמצעי הנגישות השונים בקרב אנשי המקצוע היא רבה. אמצעי הכוונה, אזהרה, במרחב הציבורי ובסביבות שירות שונות הם הבסיס ליצירת מרחב נגיש המאפשר עצמאות לאדם עם עיוורון או לקות ראייה. מפגש הדרכה זה מזמין את אנשי המקצוע לסיור ווירטואלי בקמפוס מגדל אור כבסיס להכרות עם אמצעי הכוונה השונים, הדגשים להרחבת הנגישות ועוד. בין הנושאים :

- אמצעי הכוונה במרחב הציבורי : סוגי פסי הכוונה, משטחי אזהרה, אמצעים טכנולוגיים.
- עקרונות בהנגשת סביבה לאדם עם לקות ראייה או עיוורון.
- תאורה והצללה.

מפגשים ייעודיים למסגרות אשר נותנות שירות לאדם המבוגר :

6. סדנת "תעסוקה מותאמת - לאנשים בגיל הזקנה עם לקות ראייה או עיוורון"

הכשרה רכזי ורכזות תעסוקה במסגרות לאדם הזקן, העוסקת ביצירת מרחב נגיש ומתאים לתעסוקה לאדם המבוגר.

- עיוורון ולקויות ראייה בגיל המבוגר - קשיים תפקודיים.
- עקרונות בהנגשת סביבה.
- הנגשת עבודות יד ומשחקים- יישום עקרונות הנגשת הסביבה.

מפגשים ייעודיים למסגרות אשר נותנות שירות לציבור בגיל

עבודה :

1. עיוורון ולקויות ראייה בגיל עבודה - הרצאת מבוא

הכרות עם נושא העיוורון ולקויות ראייה בגיל עבודה - סוגי לקויות ראייה, אתגרים תפקודיים ורגשיים, מאפייני גיל, משמעויות עבור העובד ועבור המעסיק.

שיח מול מעסיק פעיל בעולם העבודה ומול מקבל שירות אשר נמצא בתהליך כניסה או השתלבות למקום עבודה.

משך המפגש : כשעה

2. האדם עם עיוורון או לקות ראייה בגיל עבודה - היבטים רגשיים

תהליכי עיבוד המגבלה והשפעתם על תהליכי שיקום תעסוקתי

עיוורון מלידה ואיבוד ראייה במהלך החיים, אדם עם לקות ראייה לעומת אדם עם עיוורון מלא, תפקוד ועצמאות, התמודדות עם רצון להשתלב במעגל התעסוקתי בצורה מיטבית, לכל אלה משמעויות רגשיות אשר מחייבות התייחסות מצד איש המקצוע. מפגש זה עוסק בנושאים ובמשמעותם עבור האדם איש המקצוע המלווה.

משך המפגש : כשעה

3. תכנון עמדת עבודה – תהליך שילוב עובד במקום עבודה

תהליך השמה של אדם עם מגבלת ראייה, מחייב מגוון מענים הן לאדם והן למעסיק. תהליך התאמת "עמדת עבודה" וסביבה טכנולוגית מותאמת לקליטת העובד, הוא אחד השלבים המרכזיים בתהליך זה. היבטים של טכנולוגיות ברמות שונות, חיבור למערכות הארגוניות, התאמה והדרכת העובד והמעסיק הם בסיס להצלחת תהליך ההשמה והשתלבות העובד במעגל התעסוקתי. מפגש זה עוסק בתהליך התאמת עמדת העבודה ומשמעותו

משך המפגש : כשעה

דגשים :

- כל ההדרכות יכולות להתקיים **במתכונת פרונטלית או כמפגש מקוון**
- ההדרכות ניתנות להתאמה לכל דספלינה רפואית או פרא רפואית ולמאפייני הצוותים הרב מקצועיים, אשר פועלים במסגרות לאוכלוסייה בגיל זה (ריפוי בעיסוק, מטפלים ועוד).
- ההדרכות כוללות חומרים שונים, מצגות, סרטונים מלווים וחומרים מקצועיים.